

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na skupni naslov letno 24 Din.; na posamezni naslov letno 30 Din. V inozemstvo: letno 65 Din. Z M. listom letno 100 Din.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo v Dolnji Lendavi. Uprava v Murski Soboti, Križeva ul. 4.

Cena oglasov: stran: cela 400 Din., pol 200 Din., četrt 100 Din.; *mali oglasi do 20 reči 10 Din., više vsaka reč 1 Din.; med tekstom vsaka reč 2 D. Pri večkratni objavi popust.

Namen države.

V dvema preminočima številka-ma „Novin“ smo si poglednoli, kakša je bila država negda (samo v glavnom i na kráci) pa tudi to, kakši so fundamenti denéšnje države. Premisljimo zdaj malo, kakši je v istini namen države. So najprej ljudje, ki mislijo, da je država samo nekš plot ali nekš ograjeni prostor, da ne bi vsi ljudje šli po sveti kak morje brez mej. Drugi pa pravijo, da je država dojna krava za ništerne. To je vse jako preprosto modričvanje.

Liberalen (slobodnjaški) navuk pravi, da je namen denéšnje države samo to, da brani pravice posameznika, — gospodarske i družabne boje med ljudmi pa prepūšča usodi, naj zmagajo samo zdravi i močnejši ljudje. To prej najbolje spravlja človeštvo v vsem naprej.

Socialisti pa komunisti pa pravijo, da má država vse pravice, posameznik nikaj; država po tom navuki lejko sega v vse strani človeškoga življenja, če misli, da je to ljudem na hasek.

Videli smo, da so nastanole prve države zavólo potrebóč življenja. Takša potreboča je bila tudi skupna óbramba. Pa tudi gospodarski vzroki so pripelali do združitve ljudi v države. Splošno, skupno dobro — to je namen države! Da k tomi pripomore, skrbi država za varnost prebivalstva; ona gospodari nad skupnov vrednoščov. Podpirati mora tudi zasebno (privatno) gospodarstvo, davati pomoč i pobūdo v polodelstvu, v obrti, v industriji; v té namen gradi ceste, zida železnice, skrbi za vzgojo državljanov v šolaj i podpira tudi dobrotelost. Država — to je: njeno vodstvo, tisti, štere je ljudstvo postavilo za svoje služabnike! — mora dnes skrbeti za to, da doségnejo njeni pripadniki kak najvejšo srečo, ki je na zemli mogoča.

To je pa ne lejko v takšoj meri, kak si ljudje želejo. V združbi, kakša je država, je najprej potreben red, šteromi se morajo pokoravati vsi zavólo skupnoga haska. Té red pa ne

sme brez potrebe zavirati slobode državljanov! Stare skušnje svedóčijo, da so tiste države, v šterih živé največ slobode, tudi najmočnejše! Država, ki se državle s silov i nasiljom nad posamezniki ali celimi skupinami, propádne pri prvoj priliki. Država mora skrbeti z izobrazbov, s šolov, da znajo ljudje slobodo prav ceniti i jo za človeško družbo hasnovito porabiti. Vzgoja državljanov je važna stvar! Toj služí posebno šolstvo. Tudi šolstvo je ne samo sebi namen, zato je dobro šolstvo nigdar ne izključna last (monopol) države, liki mora biti tudi v tom dovoljena zasebna pobūda. Dobro so znane po vsem sveti verske šole, gde včijo redovniki.

Velka pa tudi najžmetnejša dužnost države je: skrbeti za napredek gospodarstva! Tū pa nastanejo nasprotiuvanja, tak da se zgodi, da tista plast ljudi, štera má v oblasti vodstvo države, skrbi zlasti samo za hasek svojih privržencov. Tak je n. pr. v kapitalističnih državaj, tak je, če vlada edna sama stranka v državi itd.

V zvezi z namenom države so tudi dužnosti državljanov. Njihove pravice so povedane v nameni države. Za državne namene pobira država dačo; najbolje pravično je: več maš — več plačaj!

Denéšnja država má različne dohodke: má svoja posestva, navadno gošče (šume), šterih dohodke rabi za kritje svojih izdatkov. Dohodke dobi država tudi iz monopolov, to pomeni: država se pridrži pravico, da kakše predmete samo ona izdeluje pa trži, n. pr. tobak, sol, vžigalice itd. Dohodke má tudi iz raznih pristojbin, n. pr. kolkov na dokumente itd. Dale so različne dače, ki pa se navadno nalagajo tak, da tista družabna plast, štera državo obvlada, plača kem menje, zato pa drugi tem več. V večini denéšnjih držav je vpelani velki deo dáč na konsum, to je, na porabo vsakdenéšnjih potrebóč, tak da plača siromak sorazmerno več dače kak bogatin. Če se prilike obrnéjo, se znižajo zdajšnje „posredne“ dače,

vpelajo pa se vekše dače na imánje i progresivna (stopnjūvana) dohodninska dača, n. pr. da plača od 100.000 čistoga dohodka 5000 dače, od 200.000 pa že 45.000, ka je že vpelano na Češkom. Mogoče pa, da bo ešte hūšje.

V prišestnoj številki zvedimo, kakše so različne vladavine denéšnjih držav.

Naročnikom M. Listā.

V junijskoj številki ste dobili, dragi naročniki dve cedali i popis, ka pomenita. Nabirati smo začeli stalne, večne naročnike za Marijin List. Zahvalni ščemo biti Mariji za njeni veliki dar, za M. List i vse milosti, štere smo po njem dobili, zato si ga pa za stalno, do smrti naročimo. V velkih nevolaj smo i se vūpamo, ka nam Marija bo dala, če njej tudi mi damo. Mi njej damo čast i diko z tem, da postanemo do smrti naročniki M. Lista, njenoga dara. Ona nam pa da za to dosta več: materinsko lūbezen v žitki i smrti pa materinskoga, lūbečega srca plačo v večnosti.

Podpišite dragi naročniki eden listek i ga izročite širiteli ali duhovniki ali pa naravnost pošlite v Črensovce. Drugi listek pa dajte takšemi, ki nema M. Lista. V Marijinom i meni ga oprosite, naj postane stalen narnčnik. Širitelje vse listeke poberte vkup i podpisanimi odpošlite. Ešče letos dobi vsaki, ki postane dosmrtni naročnik, podobico, kak svedočanstvo stalne naročitve. Listekov ne mečite vkraj, nego vse pošlite k meni, tudi čiste, če bi ostali. Pa vūpajmo se, ka ne ostanejo. Jaz se vūpam, ka v Slov. krajine nede katoličanske familije, štera ne bi dala mesečno en dinar svojoj nebeskoj Materi na čast. Ve za to dobi vsaki mesec M. List, na konci leta kalendar pa, ešče drugo čtenje i to tem več, kem več nas bo. Vūpam se, ka mojo prošnjo, ki je Marijina, ne zavržete.

KLEKL JOŽEF, vp. pleb.
vrednik M. Lista v Črensovcih

Domača i svetovna politika.

Jugoslavija.

Po dugših počitnicaj se je 8. t. m. znova sestala narodna skupščina. Gda so prišli na dnevni red, je poslanec Avramović pitao kmetijskoga ministra, gda dobi odgovor na svojo interpelacijo zavolo kmetskih zadrug. Znano je najprej, da ministri na interpelacije poslancov navadno niti ne odgovarjajo.

Nato so vsi pritrdili poročili od imenovanja dvej novi ministrov Andjeliničiča i Tomašiča. Vložene so bile vnoge interpelacije na ministre. Med temi je bila tudi interpelacija poslanca Dragoviča na prometnoga ministra, zavolo dovolitve brezplačnih voznih kart na shode JRKD. Minister je ne šteo včasi odgovoriti, zato je Dragović v dugšem i ostron govori terjao odgovor. Med drugim je pravo, da je to interpelacijo vložo zato, naj narod vidi, ka je ešče nekak v parlamenti, ki šče braniti narodno premoženje pred takšov politikov denešnje vlade. Dnes, gda se delavec, ki pride v Belgrad iskat kruha nemre pelati domov, ar nema penez, bi se kaj takšega ne smelo dogajati. Ščem, da se prepreči takša politika, i da v bodoče ne dobijo udeleženci takših shodov brezplačnih kart, ar se s tem zmenšajo državni dohodki i narodno premoženje, štero je last celoga naroda ne samo pristašov JRKD. Minister je nej šteo odgovoriti, i tudi poslanci JRKD kluba so bili proti tomi. Pri tom prvom zasedanji je bilo navzoči samo okoli 150 poslancov. Vseh vkup je pa više 300. Ne vemo, gde tisti zastopajo narod!

Poslanec Alojz Pavlič je izstopo iz kluba JRKD i vstopo v kmečki klub.

Nemčija.

V Nemčiji se je „vednačenje“ stavilo, i Hitler se je začno pogajati s centromom za sodelovanje pri vladi.

Bivši kancler dr. Brüning, šteri je po odstopi dr. Kaasa prevzeo vodstvo centroma i dobo diktatorska pooblastila šče napraviti velko reformo v stranki. V prvom redi šče Brüning precu prečistiti svojo stranko. Vsi tisti, ki so iskali v stranki svoje lastivne haske bodo izključeni. Med temi tudi podpredsednik državnoga zbora Esser i takzvani nekronani porenski kral

kölanski župan dr. Adenauer. To čiščenje je za obstoj stranke jako potrebno, ar či je gda bila nemškim katoličanom potrebna dobro organizirana stranka, njim je zdaj potrebna. Centrum šče najprej ostati v prvom redi versko-kulturna stranka ar bo kak takša najmočnejša. Či se je dr. Brüning odločo, da s tov prečiščenov strankov stopi v vlado, lejko stoga vidimo, da šče pomagati svojoj domovini či ravno v družbi tisti ludi, ki so ga nedavno vrgli z vlade. Hitler je najprej spoznao, da more razpadajočo nemško državo rešiti samo takši človek, ki ma pred inozemstvom poštenje i zavupanje. To je pa ravno dr. Brüning. Zato njemu je Hitler ponudilo mesto zvünešnjega ministra, ar samo on more popraviti poštenje Nemčije pred svetom, štero so njoj vzeli neštérni nepremišleni i kratkovidni člani vlade s svojim divjanjom proti vsemi, ka je nej v njihovo čredi.

Avstrija.

Dr. Dolfus, avstrijski kancler, je srečno odbio vse napade Nemčije. Pa tudi doma šče napraviti red stem, da prepove narodno-social stranko i ves hitlerjanski tisk. Te dni se je napoto dr. Dolfus na gospodarsko konferenco v London, gde ga navdušeno čakajo. Ves angleški narod se najprej čüdüva, da se je mala Avstrija tak dobro držala proti vsem Hitlerovim napadom i tudi očuvala svojo samostojnost. Angleži bodo z veseljem šli na letovišča v Avstrijo, da s tem nadomestijo Nemce, ki so v največšem številu obiskavali avstrijska letovišča, dokeč njim je vlada toga nej prepovedala.

Grčija.

Na bivšega ministerskoga predsednika Venizelosa je bio izvršeni pred par dnevi atentat, gda se je pelao v avtomobili. Šofer je bio na mesti mrtev, on sam pa samo lejko ranjeni. Načelnik tajne policije Polihronopoulos, je bio zavolo toga areterani, ar je prej on to včino. Med ljudstvom so velki nemiri, ar so prišli na sled tudi velikim revolucionarnim namenom Venizelosovih pristašov. Zatogavolo je vse vojaštvo v glavnom varaši, Atene, pripravljeno či gde kaj počti.

Španija.

Španska vlada brezvercov i socialistov je spadnola. Že od tistoga časa, gda so se vršile občinske volitve, ki so prinesle većino opoziciji, je bila vlada ves čas ne slabih nogah. Čiravno je predsednik Azaner dobo v parlamenti zmerom većino, je bila ta tak slaba, da je vido, da se duže nede mogoče držati. Tudi protiverski zakon je bio sprejeti z većinov pa vseeno je nej bila gvüšna. Za izvršitev agrarne reforme pa vlada rabi dosta važnih zakonov, štere pa s tov većinov nemre dobiti zato njoj je neštérno ostalo drugo, da ti demisijo predsedniki republike Zamori, šteri jo je tudi sprijao, ar je sam tudi nej naklonjeni vladi.

Nove vlade je šče nišče nej sestavo i katoličani terjajo v svojem listi popuno spremembo vlade, štera naj narod pomiri i napravi konec protiverskomi rovanji tistih ludi šterim so lastivni haski već od narodnih.

Pakt štirih.

7. junija je bio podpisani pakt štirih velesil Francije, Anglije, Nemčije i Italije. Prvi je začno s tem že pred tremi meseci Mussolini, šteromi bi te pakt naj služo pri reviziji mirovnih pogodb.

S tem je pa naleto na veliki odpor kak pri Franciji, tak tudi pri mali državaj Srednje Evrope, ki so po njem prizadete, to so Mala zveza i Poljska. Nazadnje se je po mnogih pogajanjih te pakt ščista spremeno, ar je Francija prle nej štela podpisati dokeč nede tak kak bo njoj prav. Nazadnje so se le pogodili i Mala zveza štera je prle bila jako proti, je mogla vtihtnoti i povediti, da se nje to ne tiče; edino Poljska je ostala odločno proti. Zvünešnji minister Poljske je povedao, ka ne sprejme nikših sklepov toga pakta, ki bi se nje tikali, čiravno ste Francija i Mala zveza pristali na to.

Združene države.

V združeni državaj Severne Amerike se je precu spremenilo, kak je nastopo vlado Roosevelt.

Gda je Roosevelt pred 10 tjedni prevzeo oblast v roke je najšeo vse porüšeno. Na stotine bank je zaperalo blagajne, konkurzi so bili na dnevnom redi, indüstrija skoro vničena nad 10 milijonov ludi brezi dela i tudi

ameriški kmet je šo dol. Gda je Roosevelt prišel pred parlament je včasih dovela pooblastila s štirimi lejko hitro i brez vloga guča napravi, ka je potrebno.

S temi diktatorskimi pooblastili je včasih šo na delo i izdao zakone od bank, od šparanja, od železnic i kmetov. S pomočjo teh zakonov i vnogi vučenjakov je včasih začno delati. Včasih je začno z javnimi deli, pri šterih se je zaposlilo do 2 milijona delavcov i nastavo kontrolo nad industrijo da se ne bodo kapitalisti med seboj pobijali s konkurencov na škodo delavcov. Največ pa je napravo, da je znižao vrednost dolara s tem, da je vodo dosti novi penez; kem več penez je najprej med narodom, leži te kupuje industrijske i kmetijske izdelke.

Posledice vsega toga so se že pokazale. Industrija je na novo živ-

lena. V avtomobilskoj industriji so tedensko napravili 10.000 avtomobilov zdaj 50.000, ocelne fabrike so zdignole produkcijo za polovico. Najbole so pa skočile cene polskim pridelkom i surovinam. Kmetje so meli poldrugo milijardo več dobička, kak lani v istom časi. Cena silja se je zdignola za 60%, bombaža 30% i lesa 130%. Zvišale so se tudi delavske plače z namenom, da bi delavstvo moglo več kupovati.

Vnogi se pitajo, kama ide Amerika. Edni pravijo, ka je to samo za eden čas, te pa pride znova kriza. Drugi se pa vupajo ka de znala Amerika to obdržati s tem, da bo na gospodarsko konferenci v Londoni probala tudi evropske države na to naravnati i se tak pomali tudi prinas na boljše obrne.

Slovenska Krajina.

Beltinci. Petdesetletnico svojega rojstva je obhajao g. Ferdo Šprager, šolski upravitelj i organist. Priljubljeni gospod je prišel k nam včasih po oslobojenji. Želimo njemu eše mnoga leta!

Novi župani so imenovani v občini Domajinci i Večeslavci, novi občinski odborniki pa v Bogojini.

D. Bistrica. Dnes teden se je blagoslovo zvon za našo kapelo na pokopališču, ki ga je kupila Marton Kata, tretjerednica. Darovnica je že dugši čas teško betežna. Zvon so blagoslovili g. Bakan Štefan, oskrbnik črensovske fare. Občina je z velikov radostjo sprejela glasnika smrti i opominjalca na molitev Angelskoga pozdravljenja.

Pismo Dr. A. Korošca. Dr. A. Korošec, bivši min. predsednik nam piše: „Hvala Vam i vsem sopodpisanim č. gospodom za tople pozdrave iz D. Lendave. Moje zdravje je pali redno. Zahvaljujem se Vam, da se me spominate pri sv. mešaji, prosim to eše naprej. Hrepenem, da bi znova vido slovensko zemlo.“ — Gospod b. min. predsednik je te dni obhajao svoj god, sv. Antona. Jezeri so molili, mislili na njega i ga pozdravili pri tej priliki.

Navuk za tretjered sv. Frančiška bo zadnji nedelo meseca juna, to je 25. v Črensovcih. Navuk je popoldnevi združen z večernicami, kak dozdaj.

Nove sv. meše bodo služili sledeči č. gospodje: Glavač Božidar, minorit, jul. 2. v Beltincih, Törnar Anton, salezijanec julija 9. v Črensov-

cih, Halas Daniel, julija 16. v Črensovcih i Varga Jožef, julija 23. v Bogojini. Oba zadnjiva sta svetskiva duhovnika naše apoštolske administrature.

Misijonski svetek v Črensovcih. Na Petrovo prido g. Kerec Jožef, misijonar v Črensovcu, gde bodo predgali, držali navuk i po večernici predavali v Našem Domu. Ki lübi duše nemrtelne, ne bo zamüdo te den poslušati g. misijonara Kereca.

Posvetitev „Našega Doma“ Srci Jezušovomi. Zdaj, gda obhajamo 1900 letnico, ka je bože Srce za nas presmeknjeno, bo vodstvo Hranilnice i Posojilnice v Črensovcih „Naš Dom“ posvetilo Srci Jezušovomi. Lübenzen toga božega Srca naj kraljuje v vsakoj hiši, štere namen je blišnjem pomagati.

Ambulantna komisija je začele svoje delo v lendavskom srezu. Zvršila je delo v Dugovesi. Tü je 160 plügov bilo odpovedanih, štere so dobili novi priglašenci.

Vzornih gnojnih jam se dela v lendavskom srezu 35. Potom sta napravlenivi Črensovcih dve jami za zeleno krmo, edna za živino, druga za svinje. Vse to se dela po pri za-devanji Jana Lipovca, sr. kmet. referenta i naprave podpira oblast z penezi ali cementom.

Sresko semenogojno postajo je zmerila ambulantna komisija v Žitkovcih na veleposestniškoj zemli. Zastopnik kmet. ministerstva je odbio ugovore g. A. Hajdinjaka poslanca, ki je bio proti tej delitvi. Srez je do-

bo 10 oralov zemle za pridelavanje travinoga i drugoga semena.

Beltinci. Kak smo zvedeli, začne dne 17. t. m. ordinirati v Beltincih g. Dr. Mirko Sesardič iz Maribora, ki pride na svoje novo službeno mesto za pok. dr. Kolaršom. Vupamo, da bo g. doktor svoje znanje, ki si ga je pridobio v svojem večletnem delovanji v mariborskoj bolnici uspešno uporabo v zdravstveni blagor naše krajine. Želimó njemu v tom pogledi obilo uspeha!

Po domovini.

Zgrabo se je — pa samo eden! Dostakrat se je zgodi, da što pošle v pismi peneze, pa se na poti oboje „zgübi“. Lani je poštno ravnateljstvo dobilo dosta pritožb zavolo vkrađenjenih pisem. Nastavili so past: poslali so na izmišleno ime nekam v pismi 20 dinarov; pošta je odgovorila, da je pismo ne prišlo. Zato je upravnik pošte v Ljubljani pozvao na odgovor poštoga služitelja, ki je meo tisti den službo v poštnom vozi na železnici. Té je pripoznao, da je vzeo iz pisma peneze. Sodišče ga je obsodilo na 2 meseca ostroga zopora i na izgübi častnih državlanskih pravic na 1 leto. Tüdi je odpüščeni iz službe.

Strela je v zadnjem časi napravila več škode. V bližini Ptujja je bujla žensko, ki je okápala krumple, pa šla pod akacijo vedrit. Na Vrhniki je tresčilo v oreh, od tam je šla strela v zemlo i v štaló, gde je pobila kravo. Tüdi toča je v več mestaj poškodüvala njive i gorice.

Dolenjska na velesejmi. Letos nam Novine prinašajo popis tistoga dela Slovenije, ki se zove Dolenjska, tak da jo pazlivi čtevci že dobro poznajo. Dolenjci pa tudi skrbijo za to, da svet spozna njihovo krajino. Na letošnjem velesejmi v Ljubljani so napravili tujsko-prometno razstavo, gde so pokazali mnoge znamenitosti i posebnosti dolenjske zemle. Vse vèkše občine so poslale svoje dragotine, n. pr. slike krajov, podobe občin, napravlene iz zemle ali gipsa, starinske zastave, mnoge fotografije podzemelskih jam, vina itd. — Ali prinas gda što misli na to, kak bi pokazali na té ali ov način našo krajino? Prinas ne zmorejó občine niti edne proste sobe, da bi v njo znosili bár nekaj posebnosti iz Slovenske krajine, da bi tühinci n. pr. v Soboti videli nekaj našega. Mnogi so že to želo povedali — zato je že več kak sramota za nas, da za to nišče ne skrbí! Pa što bi dnes skrbó za muzeje pa podobne stvari, zdaj trbe peneze indri, razmimo... Po prsaj se pa le vupajo tuči, kak „delajo“ za napredek!

Zlatomešnik Miloš Šmid, rojeni 1. 1848., je mro v Solčavi.

Slovenci pri sv. oči. Na risalske svetek je 42 Slovincov obiskalo Rim. Bili so sprejeti v Vatikanu pri sv. oči, ki njim je povedal: „Sprejemamo vas z veseljem zlasti zato, ar ste zastopniki Slovincov — to ime dōsta pomeni —, ar ste zastopniki onoga naroda, ki je bio vsigdar vdani rimsko katoličanski cerkvi i od šteroga vūpamo, da bodo sinovje hodili po istih stopnjaj, po šterih so hodili očevje, da zvremagajo zdajšnje i pišestne težave. V dokaz naše posebne naklonjenosti nam podajamo čudodelne svetinje i želemo, da bi se tudi njih milosti razbila za vas, ma vaše sorodnike i prijatele, na vse štere, zastopate.“

Iz narodne skupščine. Na seji 12. junija je poslanec Dragovič stavo pitanje na prosvetnega ministra zavolo postopanja okrajnih organizacij JRKD, ki silijo učitelstvo, da se mora vpisovati v JRKD. Poslanec prosi ministra, naj prepove učitelstvu i šolskim nadzornikom, da ne bodo silili učitelstva v JRKD. Sprejeti je bio gasilski zakon.

Sramoti nas Slovence v srbskih novinaj „Pravda“ v Belgradi neki srbski novinar. Takše debele laži piše, da je to že preveč. Pa ne letos ob prvim! Telko nam dnes priporočajo, naj si bomo „zložni i potrplivi“ — v Belgradi par velikih novinaj blati Slovence i njemi ničče ne pove, da je „protidržavno“ njegovo delo!

Slovenijo je obiskalo lani 148458 tūhincov, največ Ljubljano, Maribor i

Bled. Lepa je slovenska zemla, slovenski narod gostolūben, na visikoj stopnji kulture — vse to pripōznajo tūhinci, samo mnogi doma ne, takši n. pr. kak srbski novinar v „Pravdi“!

Kraljevo. Po vnogih borba i nevolaj so katoličanci dobili dovoljenje, da smejo zidati cerkev. (Glasnik Beogradske nadbiskupije.)

Od dneva do dneva.

Težka železniška nesreča se je pripetila blūzi mesta Nantes v Franciji na risalsko soboto. Par dni prle se je ponesrečo tovorni vlak i pokvaro tir. Strojnik je na pazo na znamenja — vozo je z naglicov 90 km na vōro, gda je vido, da je blūzi nesreča, je naglo zāvro, vagoni so se vdrli eden v ovoga, mrtvih je bilo 15, ranjenih pa 138.

Sam okoli sveta je leto z letalom Amerikanec Mattern.

Japonska novine „Tokio Nichi Nichi“ se tiskajo v 1 milijon 500.000 izvodaj, „Osaka Mainichi“ pa v 2 mil. 500.000.

Krvava nedela v Austriji. Preminōčo nedelo so hitlerovci strelali v Innsbrucki na dr. Seidla, vodjo varnostne službe na Tirolskom, i so ga ranili. Nadadnoti so šteli tudi štajerskoga deželnega glavarja Dr. Rintelena, a k sreči so se bombe na cesti prle razpočile, kak se je on v auti pripelao. Isti den so vrgli bombe tudi v trgovine v Beči i Gradci. Nemiri so se vršili v ponedlelek tudi na gračkom vseučilišči.

Naši delavci.

Benvezin p. Gvimonville. Pozdravljam svoje lūblene domače, vse prijatele v Čepincih, posebno pa g. plebanoša v Markovcih. Prisiljen sem bio priti v Francijo, kde sem rob dela ešče po nedelaj i svetkaj, ar k božoj službi ne smem. Delaven den delam na poli, v nedelo i svetke pa v hiši. Gde je tisti blaženi svetešnji mir Slov. Krajine, ki sam ga vživao doma? Tū nega gospodstva, kak prinas. Tū se dela. Moj gospodar mā 95 hektarov zemle pa to velikansko imanje opravlamo trije. Gospodar, čeravno ma milijone v blagajni i avtomobil, z nami dela. Če bi se v Slov. Krajini menje gospodstva špilalo (gizdava obleka, drago kajenje, nezmerno pilo), kelko vekša vrednost i keliko menša brezposelnost bi bila v njej! — K. V. iz Čepinec.

Po katoličanskem sveti

Kronanje čudodelne Marijine podobe. V Spliti, lepom obmorskem mestu naše države, se je vršila genliva slovesnost. Pri franciškanih je Marijina podoba, pred šterov so vnogi betežniki tudi čūdežna ozdraveli. Zato so podobo nazvali „Gospa od zdravja“. Skoz 200 let je trosila Marija nebeske darove na svoje častilce, tej so pa iz zahvalnosti poklanjali cerkvi na jezere zlatih oringnov, prstanov, orglic, lančekov, narokvic i drūgih dragih darov. Cerkev je vse te dare dala zlezati i ž njih napraviti krasno zlato

Stanko Jug:

Slovenska zemlja.

Na vzhodni strani Kočevskega Roga teče po ozki dolini proti severu v Krko potok Črnošnjica. Blizu njegovega izvira leži vas Črnošnjice, ki pa ni več na Kočevskem. Prav nad vasjo samo pa še stanujejo Kočevarji. Dolina tega potoka tvori prehod iz Dolenjske v Belokrajino preko Birčne vasi v Lemič in dalje v Črnomelj. Kakor sem že omenil, je bilo to ozemlje v stalni nevarnosti pred Turki. Ker so ti pogosto prihajali preko Bele krajine v slovenske dežele, so si postavili Črnošnjčani v obrambo pred turškimi napadi kar dva utrjena tabora, kamor so se v slučaju nevarnosti zatekli vsi prebivalci s svojim imetjem, kolikor so ga pač mogli vršiti. To sta Stari in Novi Tabor pri Črnošnjicah, ki sta služila svoji bližnji okolici za varno zavetišče. Turki so na svojih roparskih pohodih navadno niso nikjer dolgo zadrževali. Poleg tega tudi niso imeli s seboj topov, da bi z njimi obstre-

ljevali utrjene kraje. Zato so bili ljudje v taboru rešeni, če so le dva tri dni vzdržali turški napad. Toliko pa so bili po večini vsi tabori utrjeni, da so toliko časa vzdržali.

Če gremo od Črnošnjic proti severu po lepi romantični dolini, po kateri šumi Črnošnjica, pridemo v dobrih dveh urah mimo Poljan do Dolenjskih Toplic. Tu so lepo urejene toplice, ki imajo 37° C toplote. Njih zdravilno moč poznajo menda po vsej Sloveniji in tudi preko njenih mej. Iz Novega mesta je do Straže speljana železnica. Iz Straže pa je še eno uro shoda do Toplic.

Še dve uri iz Toplic ob mirno tekoči Krki in smo v Novem mestu, metropoli Dolenjske, kako ga radi nazivajo. Novo mesto ima zelo lepo lego. Leži na nekoliko vzvišenem prostoru nad Krko, ki teče v polkrogu okoli nje in tvori na ta način nekakšen polotok, ki ga izpolnjuje mesto.

Oglejmo si najprej zgodovino Novega mesta! Iz starejših časov nimamo nikakih zanesljivih poročil. Vemo le, da je stal v srednjem veku na tem kraju grad, ki je bil v oblasti samo-

stana v Stični. L. 1365. pa je podelil avstrijski vojvoda Rudolf IV. naselbini, ki je nastala okoli gradu, mestne pravice in jo po svojem imenu nazval Rudolfovo mesto (Rudolfswerth.) Mesto se je pričelo sedaj hitro razvijati, zlasti še ko je postalo radi stalnih turških napadov važna vojaška postojanka. Pred Turki so se zatekli v Novo mesto okoli l. 1470. iz Metlike frančiškani in in ustanovili tu svoj samostan s cerkvijo. V frančiškanski cerkvi je pokopanih več znamenitih mož, tako na primer znani pisatelj Matija Kostelc, ki je spisal v 17. st. več nabožnih knjižic, dalje iz turških bojev znana Ivan in Krištof Lenkovič in še več drugih pomembnih mož, ki imajo v cerkvi lepe nagrobne spomenike.

Na željo cesarja Friderika III. je bil ustanovljen v Novem mestu l. 1493. kapitelj. Kapiteljska cerkev, ki stoji na gričku sredi mesta in je zato vidna zelo daleč, je znamenita gotska stavbo. Kasneje so tej zgradbi prizidali nov večji del, ki pa nima iste smeri kot prvotna zgradba. Zato je cerkev v sredi prelomljena. V glavnem oltarju je krasna slika sv. Nikolaja, delo zlovečega ita-

korono, z šterov je bila prve dni toga meseca Marijina podoba koronana. Pred koronanjom se je vršila tri dnevna i se zbralo na jezere naroda k slovesnosti. Korono je neseo na svilenom vankiši 5 let star deček, ki je na prošnjo Marijino pred dvema letoma čudežno odzdravo. Korona je eden najlepših cerkvenih kinčov v našoj državi. Pa tudi dragocen. Ma na sebi sledeče drage kamne: 6 briljantov, 131 diamant-rožic, 45 rubinov, safirov, topazov, amatistov i smaragdov pa 150 biserov (džundžov).

Austrija. Socialni demokratje so iz sovraštva proti krščanskim socialcom, posebno proti njihovimi voditelji, prelati dr. Seipeli, v Beči dosta katoličancom pregovorili, da so iz kat. cerkve izstopili. Te blodne duše so spoznale svoj krivi stopaj i se spod ljudnim novim bečkim pūšpekem, dr. Innitzerom, na jezere vračajo nazaj v jedino zveličajočo sv. kat. Matercerkev.

Nemčija. V glavnem mestu Nemčije, Berlini je 400 jezero katoličancom. Za te so se pred kratkim držali misijoni. Dvajseti redovniških družb je dalo 200 misijonarov — predgarov, ki so to večmilijonsko mesto pali po živili vu veri.

Španija. Redovniki so včili blūzi 700 jezer dece na Španjolskom. Zdaj, ka je protiverska vlada te šole prepovedala, penez za nastavljanje drugih pa nema, je med narodom veliko zburkanje. Narod ne pūsti verskih šol i komaj čaka volitve, gda pošteno obračuna z cerkvenimi ropari. — V Ahami poleg Murcie so se neštérni sovražniki cerkve oblekli v jezuitske

obleke i tak sramotili cerkvene naprave i družbe. To je tak razkačilo pobožno vernike, da so sramotilce vere žerjavo nam latili, ka se njim naskori nede račili „baráte špilati“. Podobno Srca Jezušovoga, štera je 49 metrov visika, je občinski odbor v Bilbau-i skleno porušiti. Narod protestira i moli pred podobov za nesrečno Španijo.

Povrnjenja. Na Angleškem se je povrnolo iz protestantizma na katoličansko vero l. 1932. *trinajsetjezero* dūš, v Severnoj Ameriki pa *štiridesetjezero*. Jako veseli pojavi.

Ogledalo časa.

Lepo se čtejo tudi te reči v zagrebečkom listi „Pobeda“: „Tudi pri nas bi trbelo delati po načini Hitlera i Mussolinija; če si kotriga Sokola, imaš krūh, če pa toga ne maraš, si pa brez zaslūška. To bi bio resan pravi recept za naše gg. uradnike.“ Tè liste imenūje Slovence — „dravskobanovinci“!

Tobak v Ljubljani. Glavna zaloga tobaka v Ljubljani je v rokaj „Vrbaske banke“, ki ne razmijo slovenski, pišejo pa vsi samo s cirilicov. Trafikanti dobivajo tiskovine v cirilici i v srbščini. *Pravijo*, da je slovenski jezik državni jezik. V Sloveniji se pokadi letno stotine milijonov, zato naj bi tudi slovenski kúpūvali pa tržili tobak. Nad trafike v Sloveniji naj napravi monopolska uprava *slovenske* napise, da bomo znali, gde se trži

tobak, ar je zdaj napisano vsešerom „prodaja duvana“. (Po „Sloveniji“ 9. VI.)

Srbov, Hrvatov i Slovincov nega. V šolo je prišeo nadzornik. Na pitanje, što prebiva v našoj državi, je šolar odgovoro: „V našoj državi prebivajo Srbi, Hrvati i Slovenci.“ Nadzornik je šou na šolskoga upravitela: „Kak pa skrbite, da bi se vršila vzgoja v pravom narodnom dūhi?“ — Upravitelo se je začūdūvao: „G. nadzornik, Sokol sem i vsi na šoli smo Sokoli, na vse narodne i državne svetke delamo šolske proslave, gotovo me je što iz sovraštva po krivom obdužo, gda je dnes telko denuncijantov.“ Nadzornik: „Nikaj se ne izgovarjajte čūo sem na lastna vūha! Vaša gospodična vči, da bivajo v našoj državi Srbi, Hrvati i Slovenci. Ali ne vete, da Srbov, Hrvatov i Slovincov nega več? V Jugoslaviji prebivajo samo Jugosloveni! Ste razumeli?“ — Upravitelo je zakričao v razred: „Gospodična, da si zapomnite za vselej, kaj je rekel g. nadzornik, Slovencev ni več, pa tudi Hrvatov in Srbov ne!“ Deca so se prestrašeno gledala, ar so do zdaj ešče ne znali, da jih nega več. (Po „Sodobnosti“ 1933, 4-5.)

Vsem tistim, šteri ešče nemajo kalendara. Naš letošnji kalendar je jako lepi. Krasijo ga iepi spisi i slike. Što ga šče ešče meti, ga dobi na upravi „Novin“ za polovično ceno, to je za 5 D.

ljanskega slikarja R. Tintoreta. Baje je ta slika ena največjih dragotin v Sloveniji. Mimogrede naj še omenim, da je cerkev posvečena sv. Nikolaju.

Kakor drugim mestom po Sloveniji tako so tudi Novemu mestu prizadejali Turki mnogo škode. Vendar sta močno mestno obzidje in široka Krka odbila vse turške napade. Vendar Turki nikakor niso hoteli odnediti. Na vsak način bi radi oplenili mesto. Zadnjikrat so prišli pred Novo mesto l. 1593., a so bili odbiti in so nekje blizu Kostanjevice doživeli strahoviti poraz, tako da se jih malo rešilo.

Ko je bil sredi 16 st. — l. 1578. — ustanovljen Karlovec v obrambo pred Turki, je pomenilo to za Novo mesto strahovit udarec. Novo mesto, ki je bilo do tlej važno mesto blizu meje, je zapadlo v mrtvilo, iz katerega se pravzaprav še do danes ni dvignilo. Z železnico, ki je zvezala že koncem prejšnjega stoletja Novo mesto z Ljubljano in prav pred svetovno vojno še s Karlovcom, je prišlo nekoliko več življenje v mesto. Vendar je njegov pomen še vedno znatno manjši, kakor pa je bil pred ustanovitvijo Karlovca.

Joško Maučec:

Zgodovina Slovenske krajine.

Razširjenje lüteranstva po Slovenskoj krajini.

Kak val je preplavila Lutrova vera slovenske dežele, ne da bi naletela na odločni odpor niti pri cerkvenih niti pri državnih oblastnikih. Stoletne nerednosti i razvade v cerkvi so se zdaj bridko maščevale tudi pri Slovincih. Plemstvo i meščanstvo, ki sta imela v rokaj vso politično moč, ves socialni ugled in vpliv, sta se popolnoma postavila na stran novih bojevnikov proti katoličanski cerkvi i izrabila svoje sile za dobrobit lüteranstva.

Ešče dosta bole, kak v drugih slovenskih pokrajinaj, je bila naša Slovenska krajina v vsem svojem javnom življenji odvisna od ništérnih plemenitašov, ki so imeli velka posestva i z njimi tudi velko oblast nad cerkvami, dūhovniki i ljudmi, ki so bili na njih naseljeni. Zato je bilo razširjanje nove vere po Slovenskoj

krajini pred vsem delo ništérnih mogočnjakov, ki so po paroli: „šteroga je zemla, tisti ima določati tudi vero“ (*cuius regio, eius religio*), zapovedovali svojim podložnikom — kmetom, štere vere se morajo oprijeti. Lüteranstvo, kalvinstvo i katoličanstvo so se par stoletja na Vogrskom i po našoj krajini zmerom menjavali. Ta verski boj je bio tem hūjši, ar so bili verski boji v zvezi z različnimi upori i prevrati političnoga značaja i so tudi Törki, ki so ravno te čas najbolje pogosto ropali, pužigali i morili po naših slovenskih krajih, dostakrat vmes posegli. Lüteranstvo je na Vogrskom i pri nas doseglo popuno zmago ešče komaj v 17. stoletji, liki dosta duže se je držalo, kak po avstrijskih deželah. Ešče dnes je v Slovenski krajini okoli 23.600 lüteranov i okoli 1000 kalvincov.

Priimek „vogrskoga Lutra“ je dobo odpadli menih — barat Matjaž Devaj, šteroga je Melanhton poslao na Vogrsko, da razširjavle novo vero. Tak se njemu je posrečilo pridobiti na svojo stran mogočnoga palatina, Tomaža Nadasdijja, ki je bio v tom

Dr. Janko Šimrak.

Te dni je obhajao 50 letnico svojega življenja Dr. Janko Šimrak, ravniteo krščanskoga horvatskoga lista „Hrvatske Straže“ v Zagrebi. Dr. Janko Šimrak je kanonik grčkokatoličanskoga reda i profesor na vseučilišči v Zagrebi. Z Dr. Korošcom i ostalimi poslanci krščanske stranke se je borio v parlamenti v ustavotvornoj skupščini. Zvünredno pamet i volo njemu je dao dober Bog, z šterimi darovi se bori za božo čast, za pravice kat. cerkvi proti vsem njenim sovražnikom. On straha, šlatanja ne pozna, odločno reši vsako zadevo. Posebno ognjeno se bori proti slobodnozidarom, največjim sovražnikom Materecerkvi. V krasnih člankaj pokaže v Hrvatskoj Straži, v Kat. Listi na pravo lice teh ljudi i zagovarja bože pravice proti njihovim zablodam. Zato njim je trn v peti. Prvi krščanski hrvatski dnevnik „Hrvatsko Stražo“ je v nastavo, okrepi i jo še okrepcava, potrdjava. Narod je zarazmo njegovo delo i ob 50 letnici poslala lepe dare za podporo krščanskomi listi, naj se te vtrdi. Genljivo je čteti teh darovnikov pisma. Iz Rima so se njemu zahvalili za njegovo ne vtrudljivo delo pri branitvi krščanskih načel i ga pozdravili hrvatski romarje na čeli njim z hrvatskim nadbiskupom dr. A. Bauerom i drugimi püšpeki. Pravomi krščanskomi borci želemo puno moč sv. Düha, da pripela do zmage svojo borbe za božo čast i rešenje düš.

časi velki župan Železne županije (Vasmegeye). Ta je dao Devoji pravico, da sme po celoj železnoj županiji oznanjati Lutrove navuke i je tüdi sam Nadasdy z ženov vred prestopo na lütrovo vero. Ne dugo nato so prišli ešče drugi predikantje iz Wittenberga (mesto na Nemškom), med njimi nekši Hrvat, Drugec Janoš po imeni. Toga je Tomaž Nadasdy poslao v slovenske vesnice proti Muri, vendar o njegovom dalnom delovanji nam je ne znao nikaj.

Za palatinom Nadasdyjom so se ešče ništerne druge odlične i bogate družine polüteranile, tak Battyani i Sechy. — Battyani so imeli v posesti Novi Grad (Güssing) i Kiseh (Güns), gde že rano nahajamo lüteransko tiskarno (1558). Vekši deo Slovenske krajine pa je bio pod oblastjov grofov Sechy, šterim sta pripadali Sóbota i Grad (Gornja Lendava). Po bitki pri Mohači leta 1526 so si znali grofi Sechenyi pridobiti celo zavetništvo i upravitelstvo cistercijanske opatije v Monoštri, pod štero je spadalo več slovenskih vesnic.

Lüteranska vera se je širila v

Katoličanski novinarje pri sv. oči.

Katoličanski novinarje vsega sveta so romali v Rim, gde so bili sprejeti pri sv. oči. Pri toj priliki je meo sv. oča nenavadno dugi nagovor na zbrane kat. novinare, v šterom je povedao, da ga veseli, da so prišli novinarje na romanje i tak dali dober vzgled drugim. Lejko pravimo, da so dali vzgled vsemi sveti, ar májo novinarje zveze z vsem svetom, vsemi sveti pošilajo svoje misli. Sv. oča je izrazo zadovolstvo, da bo leta 1935. v Rimi mednarodno zborovanje novinarov. Dale je obširno gučao od pomena novinarskoga stališa. Ništerni pravijo, da novinarje glasijo javno mišljenje, drugi pa pravijo, da oni delajo mišljenje lüdstva. Oboje je istinsko. Velka je odgovornost novinarstva. Iz vseh strani lista mora prihajati krščanski düh. Tisk naj nosi navuk katoličanske cerkve vsešerom, gde ona vči. Na konci je sv. oča voščo vsem novinarom, naj bi njihovo delo obrodilo bogat sad i njim podelo svoj blagoslov.

Slovensko krajino izprva posebno iz s štajerske strani, gde je bila Radgona glavno lüteransko središče. Promet z obmejnimi kraji Vogrske je bio jako živ. Zlasti slovensko lüdstvo je pogosto prihajalo v Radgono na senje i cerkvene slavnosti i to so lüterani za svoje namene dobro izrabili. Pri molivnici, ki so jo postavili izven mesta blizi Mure, so imeli poleg nemškoga tüdi po ednoga slovenskoga predgara i na različne načine vabili ljudi k svojim shodom. Gda so pa bili leta 1598. predikantje izgnani iz austrijskih dežel, so najšli pri vogrskih plemičaj — grofaj v našoj krajini varno zavetišče. Plemenitaš Jurij Sechy jih je nastano v gornjelendavskom i sobočkom gradi, iz tej dveh gradov so tej lüteranski predgarje pogosto prihajali v štajerska i horvaška mesta, posebno v Radgono. Lüteranska molivnica je nastala v Petancih blizi Tišine. L. 1601. posveća tamošnji predikant Hans Watler, da je preminočih risalski svetkaj imeo dosta ljudi iz Štajerske, Koroške i celo iz Ljubljane.

(Dale.)

PREKOSNICE.

Školašov odgovor.

Ka bi ti šteo biti, Francek? — Comprnjak, gospod vučiteo. — Ka bi pa te delao? — Bi vas spremeno v lepo žuto ptičico kanarko v kleti, pa bi odpro nato dverca kletke, naj ptičica odleti.

Nepokorno dete.

Ti si bio nepokoren, zato boš šozdaj brez večerje spat.

Ka pa te naj napravim z zdravilom, štero moram vseli po večerji vzeti?

Vožnja proti prepisom.

Gde si bio tak dugo, Janoš?

V zapori.

Zakaj so te zaprli?

Zato ka sam preveč pomali vozo z avtomobilom.

Kak to, preveč pomali?

Kak pa. Ovak me policija ne bi zgrabila.

Mladina.

Kak so si dečki zgučavali na sestanki kat. akcije 4. juna v Črensovcih od kajenja.

1. Prijatelje, dučimo si dnes kaj od kajenja. Šteri zna kaj povedati od toga? Jaz sem čteo knigo, v šteroj po-božen dühovnik dosta lepih reči piše od kajenja. To knigo, ar je te dühovnik tüdi vučeni, po celom sveti čtejo. Ste jo vi lejko tüdi čteli?

2. Jaz sem jo čteo.

3. Jaz tüdi. 4. i 5. Jaz sem je ne čteo, povejte na tak vi, kaj od kajenja.

4. Kde so pa začeli kaditi i kda?

1. Kda je Kolumbus Krištof odkrio Ameriko, se je stavo s svojovladjov najprle na otoki Kuba. Dnes je v oblasti Severne Amerike, a ma veliko samovlado. Kda je prišeo na otok, je poslao oglednike okoli. Tej so šli i so prišli nazaj z etakšim glasom: Divji lüdje so po šumaj pa nekše listje süčejo vküp, en konec vužgejo, zatem pa dim vlečejo v vüsta nadnos ga pa vöpüstijo. Notri, vö, notri, vö-, tak ide to naprej. Bili so to Indijanci, ki so kadili. To je bilo leta 1520. Vu Francijo je prineso dohan Nicot Janoš l. 1560. Ar je najdeni tobak na.

otoki Kuba, Tabago i ar ga je prvi prineso v Francijo Nicot, zato se zove Nicotiana Tabacum (Nikocijana tabakum). Divji Indijanci so ga rabili i vučeni ljudje Europe so se navčili od njih ga tudi rabiti.

2. Zanimivo je tudi povedati, kak je obhodo tisti Anglež, ki je prvi kadio v gostilni. Te je bio Sir Raleigh Walter. Pride v krčmo, pa si nažge. Kadi z cele moči. Dim pred njim, dim za njim, dim v vüstaj pa dim püšča ešče z nosa. Kelnar kaj takšega ešče nikdar ne vido. Mislo si je: té človek se je gotovo vüžgao. Zgrabo je za vedro i puno vedro vode na njega vlejšao. Tak je obhodo prvi kadilec.

3. Pa to je bila ešče mala kaštiga. V pokrajini Appenzell je l. 1653 prišlo kajenje v navado. Lüdem se je tak čüdnö vidilo, da je deca za kadilci bežala pa se norca ž njih delala. Vsaki, ki je kadio, je prišo pred sod i je bio kaštigani. Krčmarje i trgovci so pa mogli prisegnoti, da vsakoga naznanijo, koga bi najšli v kajenji. V Rusiji so celo odrezali nos tistomi, ki je kadio.

4. Kak je pa to, da dnesden že skoro vsaki kadi? Vej pa komaj ostane deček iz šole, že se navči cigaretline sükat i če ne more, pa pobira čike i kadi.

5. Včasi celo kakše jajce vkradne materi ali pa zlaže oči za kakšo drugo potrebo, küpi si pa tobak.

I. Vidiš zdaj si pa pokazao pravo lice kajenja. Kajenje že málo deco vči

na greh, na prelomljenje štrte bože zapovedi, na tolvajijo pa šče kaj drugoga.

2. Kajenje je strast, oropa človeka sloboščine. Ki se ge navadi, je njegov rob. Rob pa nikdar ne more teliko delati kak more sloboden človek. Kem menje što žele v življenji, tem srečnejši je. Kajenje je pa želenje nepotrebnoga. Brez hrane, brez spanja brez obleke je ne mogoče živeti. Brez kajenja je pa mogoče pa celo boljše kak ž njim. Zato je kajenje i to slabost naveže na hrbet kadilci, da te troši svoj čas, svojo vrednost pa tudi svoje zdravje za nepotrebne reči.

5. Ka? Te ma kajenje z zdravjom tudi kaj opraviť?

I. O, pa ešče keliko. Dr. Emanuel Mayer, zdravnik piše: „Pred kratkim sem stao pri smrtnoj posteli v cvetočoj mladosti vrmloga mladince; ne ga je potro herbani žalosten beteg, niti neizogibna druga bolezen ga ne vničila, nego greh rânoga kajenja, čmér cigarete, da se navčo od pajdašov i postalo je v njem strast; to je strupilo njegovo mlado krv i ka moči je v njem šče nehao nikotin, tisto je vničila neka grešna navada neki skriven greh.“ 4. 5. Ka je to, ka ga je nikotin vmoro?

2. Nikotin se zove tisti strup, čmér, šteri se nahaja v duhani. Te nikotin je kak zdravniki pravijo eden najmočnejših čemerov. Divji ljudje Hottentoti s tem čemerom kolejo kače. V ednoj kaplici duhana, je 16 miligramov nikotina. Če bi človek samo štiri mi-

ligrame, to je edno štrtinko kaplice k sebi v želodec püsto, tri dni bi čüto slabost, bi se troso i ne bi spao. Pet kaplic nikotina že vmori ednoga psa. V ednom kilogrami tobaka se najde 20 gramov nikotina, šteri bi vmoro 200 lüdi, če bi se njim notri dao. 5. Edna cigareta pa že ne škodi?

I. Edna jedina cigareta ma teliko nikotina v sebi, ka bi vmorila dva človeka, če bi ves svoj nikotin vnjeva püstila. Samo, da se eden veliki deo nikotina snüsto vzrak, zato navadno ne škodi v tak velikoj meri. Škodi pa vsikdar, posebno slabomi, mladomi teli. To vidimo pri prvih kadilcih, k šterim slabo grata i ešče vömečejo. 4. Kak pa škodi nikotin teli? kakše učinke ma?

2. Nikotin škodi na tri načine: 1. Gda pride do sluznice, to je do mrene v gutani, štera sline dela, to mreno vznemirja nikotin. Zato je teliko plüvanja po njem. Ob drugim pa slabi živce, gda že pride v krv, šteri se razdražijo, nato pa trüdni postanejo; tretjič pa napadne nikotin srce i plüča. Plüča so jako fina dihalna posoda, v štero hodi krv i ž njih sceca vse, ka tam najde. I če najde tam čemer, nikotin, se ga napije i ga nosi po celom teli, posebno pa v srce, ki postane nemirno. 4. 5. Kak vidiva, je kajenje ne tak nedužna reč kak se to trdi. Drugoč nam prijatelje pali povejte kaj od njega.

1. 2. 3. Drage vole.

Države sveta.

Zdaj pridejo na red države Euröpe po abecednom redi. Pri vsakoj stoji v oklepaji njeni glavno mesto, poleg pa velikost zemlé i število prebivalcov.

	Zemla km ²	Prebiv.
1. Králevina Albanija (Tirana)	27.500	800.000
2. Republika Andorra (Andorra)	450	5.000
3. Republika Austrija (Wien)	84.000	7.000.000
4. Králevina Belgija (Bruselj)	30.000	8.000.000
Koloniji v Srednj. Afriki Belgiji		
Kongo (Leopoldville)	2.400.000	9.000.000
Ruanda i Urundi (Astrida)	50.000	2.500.000
5. Kral. Vel. Britanija i Sev. Irska (London)	244.000	45.000.000
6. Kraljevina Bolgarija (Sofija)	103.000	5.000.000
7. Češkoslovaška rep. (Praha)	140.000	14.000.000
8. Králev. Danska (Kobenhavn)	43.000	3.500.000
9. Estonska rep. (Tallin, Reval)	45.000	1.000.000
10. Finska republika (Helsinki)	388.000	3.500.000
11. Republika Francija (Paris)	551.000	41.000.000
Najvažnejše kolonije v Aziji:		
Sirija (Beirut)	149.000	2.500.000
Indokina (Hanoi)	700.000	20.000.000

	Zemla km ²	Prebiv.
V Afriki: Alžerija (Alžir)	575.000	6.000.000
Tunis (Tunis)	125.000	2.000.000
Maroko (Fes)	572.000	4.000.000
Sahara	2.400.000	1.000.000
Franc. Zap. Afrika (Dakar)	3.600.000	14.000.000
Franc. Ekvator. Afrika (Brazzaville)	2.700.000	5.000.000
Madagaskar (Tananarivo)	627.000	3.600.000
Franc. Somalija (Džibuti)	22.000	65.000
V Ameriki: Franc. Guajana (Ceylune)	88.000	50.000
Različni otoki skupno:	3.000	500.000
V Oceaniji: Nov. Kaledonija (Numea)	18.500	60.000
Franc. kolonije skupno:	11.500.000	60.000.000
12. Gdansk, slobodno mesto	2.000	400.000
13. Grčija, republika (Atene)	127.000	6.000.000
14. Islandija, kral. (Reykjavik)	103.000	100.000
15. Italija, kral. (Roma)	310.000	42.000.000
Kolonije v Aziji: Rod i Dodekanez (Rod)	2.500	100.000
V Afriki: Libija, Tripolis, Cirenajika (Tripolis)	1.700.000	800.000
Eritreja (Asmara)	120.000	400.000
Ital. Somalija (Mogadiš)	400.000	500.000
Džuba-pokr. (Kiomajn)	90.000	200.000

Nedela po Risalaj drüga.

Na spomin 1900 letnice svoje križne smrti, Gospod Jezuš, po svojih svetih ranaj reši grešni svet!

Evang. sv. Lükäčä XIV.

V onom vremeni, pravo je Jezuš Farizenšom priliko eto: „Niki človek je pripravo veliko večerjo i pözvaov je mnoge. I pösłao je slugo svojega v vöri večerje, da bi povedao pozvämim, naj bi šli, ar so že vsa gotova. I začeli so se vsi do ednoga zgovarjali. Prvi je pravo njemi: Marov sem küpo i potrebno mi je vö iti i poglednoti ga; prosim te, zagovori me. I drügi je velo: pet jarmov jüncév sem küpo, idem njé vardevat; prosim te zagóvor me. I drügi je pravo: Oženó sem se i záto ne morem iti. — I nazaj pridoči sluga, nazvesto je eta Gospodi svojem. Teda se razsrdivši hižni gospodar, velo je slugi svojem: Iди hitro na vulice i na varaske poti, i nevolne i slabe i slepe i plantave esi pripe-laj! — I veli sluga: Góspodne, včinjeno je, kak si zapovedao i ešče je mesto. I veli Gospod slugi: idi na poti i med ploté i prisili je notri iti, naj se napuni hiža moja. Velim pa vam, da nišče od onih lüdi, ki so bili pozväm, ne kóšta večerje maje.“

Goščenje je bilo pri farizeji, Jezuš je bio tüdi pozvani pa jim je povedao priliko.

Tak Bog zove v nebesko kralstvo: po svojem velkom hlapci, kak Jezušä imenuje pro-rok Izäš, po svetoj Cerkvi, ki je naprej živeči Kristuš, i po vučenikaj božega navuka. Najprle so bili pozvani voditelji židovskega naroda, pa čüj, kak se izgovarjajo. Sveti Janoš je zapisao, od svetoga Düha navdehnjeni: Vse, ka je slaboga na svejti, je poželenje tela, oči i gizda življenja. To troje je od Boga od-vračalo nej samo v Jezušovom vremeni, liki vsikdar.

Zmerom menje lüdnó odgovarjajo tej vučeni, ki so bili pozvani prvi.

Zdaj se Bog obrne od njih i siromaške pozove: tej pridejo z veseljom, prosto lüdstvo židovsko.

Nazadnje so pozvani ešče pogani k sreči prave vere.

Pazimo se, mi, ki smo pozvani že, ka s trojnim poželenjom ne napravimo nebes!

Pošta.

Žlebič Štefan. Markovci. Na letos vse plačano. Vsem širitelom. Prosimo vas, da redno pošilate notri vsaki mesec nabrano naročnino. Do konca juna kem več naberite, do konca jula pa mora biti vse plačano ali v penezaj ali pa v določenom zrnji. Ne pozabite toga.

Kalmar Viljem Benvezin. Za letos je plačanoga 41.25 par, duga je tak še 58.75 par, Marijin List je naročila žena i je potreben v tujini. Hvala na lepom pismi.

Vogrinčič Jožef Gerlinci 7. Gomboc Frideriki pošilamo Novine od 1 maja, ček dobite, prosimo, da poravnate.

Horvat Marija Shourault p. Moutfort. Naročnino sprejeli na letos, vse vredi.

Vabilo na redni občni zbor

AGRARNE IN GOSPODARSKE-PODPORNE
ZADRUGE v ČRENŠOV-

CIH, r. z. z n. z.

ki se je vrši 30. juna predpoldnom ob 10 vürli v Črenšovcih v Našem Domi s sledečim dnevnim redom:

1. Čtenje zapisnika zadnjega občnoga zbora;
2. Čtenje revizijskoga poročila;
3. Poročila načelstva i nadzorstva;
4. Odobritev računskoga zaključka za leta 1932;
5. Slučajnosti.

Če bi te občni zbor ob napovedanom časi ne bio sklepčen, se vrši pol vüre kesnej na istom mestu, z istim dnevnim redom drügi občni zbor, ki bo valano sklepao negledoč na število navzočih kotrig.

Načelstvo.

Podalšaj si življenje!

Življenje moremo podalšati, be-tege preprečiti, betežne ozdra-viti, slabi okrepčati, nestalne očvrstiti i nesrečne osrečiti!

KA JE ZROK VSAKŠE BOLEZNI?

Oslablenje živcov, potrtost, izgüba dobrih prijatelov ali svojih bližnjih, razočaranje, strah pred boleznijov, slab način življenja i dosta drügi vzrokov.

ZADOVOLSTVO

je najbolši vračiteo! So poti, ki te morejo pripelati do dobroga razpoloženja, oživiti Tvoj značaj, napuniti te z novim vüpanjom; ta pot je pa opisana v razprvi, ki jo more vsaki, ki jo žele, dobite taki i

ČISTO BREZPLAČNO!

V toj maloj priročnoj knjigici je raztolmačeno, kak more v kratkom časi i brez ovire med delom oja-čiti živce i mišice, odpraviti slabo razpoloženje, trüdnost, razmišlenost, oslablenje spomina, neraz-položenje za delo i nešteto drügih betežastih po-javov, zahtevajte to razpravo, ki vam bo nüdila dosta veseljih vör. — Poštno zbirališče:

ERNEST PASTERNAK, BERLIN SO.

Michaelkirchplatz 13. Abt. 890.

VAŽNO!

Tem

VAŽNO!

potom naznanjam lastnikom
mlatilnih strojev in
mlinov,

da dobijo po neverjetno niz-
kih cenah

REMENJE

pri

BADER HERMAN

trgovci z usnjem v D. LENDAVI

Ustanovljeno 1895

Remenje je iz najboljših inozemskih tovarn, dobi se vsake širokosti.

Moja trgovina je v Prekmurju naj-bolj znana, zaupanja vredna in naj-starejša trgovina z usnjem.

BANKA BARUCH

15. Rue Lafayette
PARIS

Telef.: Trinité 81-74 — Telef.: Trinité 81-75
Naslov brzojavkam: Jugobaruch Paris 22

Banka Jugoslovanskih izseljencev v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luk-senburgu.

Odpremlja denar v Jugoslavijo naj-hitreje in po najboljšem dnevnem kurzu.

Vrši vse bančne poslove najkulantneje
Poštni uradi

v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luk-senburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune:

BELGIJA: No. 3064-64 Bruxelles,
FRANCIJA: No. 1117-94 Paris,
HOLANDIJA: No. 1458-65 Ned. Dienst,
LUKSENBURG: No. 5967 Luxembourg.
Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. (12)

Gostilna in trgovina na prodaj!

V Hotizi, na banovinski cesti, na dobrem prometnem kraju, se proda več kakor 35 let obstoječa gostilna in trgovina z mešanim blagom, z vsem inventarjem in gospodarskimi poslopji. - Več pri lastniku TURNAUER BELI v HOTIZI, p. D. Lendava